

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

HAAR MOEDER ZALIGER

(Feu la Mère de Madame)

Komedie in één bedrijf door

GEORGES FEYDEAU

VERTALING : PAUL DE SMET

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1987

(N° 1049)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIER tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel.

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes!

© 1987 Toneelfonds J. Janssens

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

P E R S O N A G E S .

LUCIEN: man van Yvonne.
YVONNE: vrouw van Lucien.
JOSEPH: een knecht.
ANNETTE: de meid.

(2 dames - 2 heren)

D E K O R.

DE SLAAPKAMER VAN YVONNE.

Eenvoudig interieur, maar met een zeker spoor van elegantie en comfort; goedkope luxe, spullen van weinig waarde. Aan de wanden enkele moderne ingekaderde gravures, Japanse waaiers, etc...

Achteraan in het midden een deur die uitgeeft op de vestibule. Rechts tweede plan een deur waarvan de deurvleugels verwijderd zijn en vervangen door een gordijn. Links, tweede plan, in een stompe hoek, een deur die uitgeeft op de slaapkamer van Lucien. Links eerste plan een schoorsteen met spiegel. Rechts eerste plan een bed, gericht naar het midden; tegen het voeteinde hiervan een bankstel, zo breed als het bed, kant publiek, een klein tafeltje met daarop een schemerlamp en een apothekersflesje; langs de andere kant van het bed, eveneens aan het hoofd, een zetel. Tegen het muurvlak dat de deur in 't midden van die van links scheidt, een kleine geopende secrétaire. Rechts daarvan, tegen de muur, een stoel. Bij de schouw, bijna op de voorscène en lichtjes met de rug naar het publiek, een zetel met daarop een jurk en een hemd. Op de schoorsteen een pendule, kandelaars, meer rechts een karaf water en een glas op een plateau. Links een doosje lucifers en een komfoortje om thee te maken. Tegen de muur, rechts van de deur in het midden, een canapé. In de hoek een klein tafeltje, schuin geplaatst. Over de beddeplank hangt een peignoir. Op de grond, kant publiek de pantoffels van Yvonne (zonder hakken). Langs de andere kant van het bed de pantoffels van Lucien. Aan het plafond een luster, te bedienen met een knop, naast de middendeur links. Op de secrétaire iets om te schrijven en enkele brieven.

D E K O R.

DE SLAAPKAMER VAN YVONNE.

Eenvoudig interieur, maar met een zeker spoor van elegantie en comfort; goedkope luxe, spullen van weinig waarde. Aan de wanden enkele moderne ingekaderde gravures, Japanse waaiers, etc...

Achteraan in het midden een deur die uitgeeft op de vestibule. Rechts tweede plan een deur waarvan de deurvleugels verwijderd zijn en vervangen door een gordijn. Links, tweede plan, in een stompe hoek, een deur die uitgeeft op de slaapkamer van Lucien. Links eerste plan een schoorsteen met spiegel. Rechts eerste plan een bed, gericht naar het midden; tegen het voeteinde hiervan een bankstel, zo breed als het bed, kant publiek, een klein tafeltje met daarop een schemerlamp en een apothekersflesje; langs de andere kant van het bed, eveneens aan het hoofd, een zetel. Tegen het muurvlak dat de deur in 't midden van die van links scheidt, een kleine geopende secrétaire. Rechts daarvan, tegen de muur, een stoel. Bij de schouw, bijna op de voorscène en lichtjes met de rug naar het publiek, een zetel met daarop een jurk en een hemd. Op de schoorsteen een pendule, kandelaars, meer rechts een karaf water en een glas op een plateau. Links een doosje lucifers en een komfoortje om thee te maken. Tegen de muur, rechts van de deur in het midden, een canapé. In de hoek een klein tafeltje, schuin geplaatst. Over de beddeplank hangt een peignoir. Op de grond, kant publiek de pantoffels van Yvonne (zonder hakken). Langs de andere kant van het bed de pantoffels van Lucien. Aan het plafond een luster, te bedienen met een knop, naast de middendeur links. Op de secrétaire iets om te schrijven en enkele brieven.

E E R S T E B E D R I J F.

(Yvonne, daarna Lucien.)

(Als het doek opgaat is de scène in het halfduister, enkel verlicht door het nachtlampje op het tafeltje naast het bed. Yvonne ligt in bed en slaapt diep. Men hoort haar rustig en regelmatig ademen. Vijf tellen wachten nadat het doek op is en dan eerste keer bellen. Yvonne wordt door dit bellen niet wakker maar is wel lichtjes gestoord in haar slaap. Ze stoot een lange zucht uit en woelt even onder de dekens. Tien tellen na de eerste bel nogmaals bellen.)

YVONNE: (Die langs de linkerkant van het bed ligt opent op het moment van de bel slaperig de ogen en heft lichtjes het hoofd.) Wie is dat? (Opnieuw gebel, humeurig) Ik durf erop wedden dat het Lucien is die zijn sleutel vergeten heeft! (werpt de dekens van zich af) Hij jaagt me de stuipen op het lijf! (Springt uit het bed. Zij draagt een nachtjapon, blote benen en voeten. Tweemaal achter elkaar gebel, woedend) Welja zeg! (neemt haar peignoir beet en schien in haar pantoffels. Opeenvolgend gebel) Maar ja zeg! Wacht toch! (Heeft niet de tijd op haar peignoir aan te trekken, werpt hem rond haar hals als een halsdoek. gaat zo de vestibule in naar de voordeur die op de gang uitgeeft, dan bars) Wie is daar?

LUCIEN: (Deerniswekkend, als een kind dat iets verkeerd gedaan heeft) Ik ben het! Ik heb mijn sleutel vergeten!

YVONNE: (In de vestibule) Ach, natuurlijk! (opent de deur, men hoort het openen van het slot) Dat is nu plezierig, hein? (terug op de scène) Vooruit, kom binnen! (Als ze vooraan rechts gekomen is klautert ze in bed, op de knieën rug naar het publiek. Lucien heeft ondertussen de voordeur geloten en men hoort dat hij de

veiligheidsketting sluit. Als zijn vrouw zegt: "vooruit kom binnen", verschijnt Lucien op de scène. Hij draagt onder een regenjas die rond de hals dichtgesnoerd is en slechts tot de heupen reikt, een kostuum Lodewijk XIV. Rond de rechtopstaande kraag een dichtgeknoopte sjaal. Hij draagt witte, doorweekte handschoenen, zijn schoenen zijn beslijkt evenals zijn kousen. De regenjas is op de rug kletsnat. Bij het binnenkomen heeft hij zijn handen vol met een brandende kaars in een houder, een degenstok Lodewijk XIV en zijn paraplu. Zijn degen raakt klem in het deurgat als hij de drempel overschrijdt.)

YVONNE: (Van in bed) En, wel? Is 't nog voor vandaag?

LUCIEN: Hier ben ik. Vergeef me. (Terwijl hij dit zegt draait hij de knop van het licht op. De luchter brandt)

YVONNE: (humeurig) Ah! Nu moet ik je vergeven! Je had er beter aan gedaan je sleutel niet te vergeten! 't Is prettig om met de schrik wakker gemaakt te worden!

LUCIEN: (op verwarde toon) Heb ik je wakker gemaakt?

YVONNE: (scherp) Natuurlijk heb je me wakker gemaakt! Je denkt toch niet dat ik gans de tijd op jou heb zitten wachten?

LUCIEN: (zeer oprecht, als opgelucht, naar de schouw gaande om de kaars daar te zetten) Ah! Des te beter. (hij wil de kaars uitblazen maar stopt op de stem van Yvonne)

YVONNE: Hoe? Des te beter? Vind je het prettig mij wakker te maken?

LUCIEN: Maar nee! Ik zeg des te beter... dat je niet op me gewacht hebt. (blaast de kaars uit en zet ze op de schouw, zet zijn degenstok in de hoek naast de schouw en gaat met de paraplu halfopen en druipend onder de arm naar het bed, zijn bevroren handen uit de handschoenen schuddend)

YVONNE: Ik zou 's willen weten of dat nog een werk is, zo laat thuiskomen!

LUCIEN: (Terwijl hij zijn handschoenen uittrekt) Ik heb geen taxi kunnen vinden. En 't Is nogal een weer! En afgezien van de straten naar Vaugirard of naar Château d'Eau was er nergens licht. Het was dus niet gemakkelijk om de weg te vinden!

YVONNE: Ik ben er zeker van dat het al een stuk in de morgen is!

LUCIEN: (zonder overtuiging) Ach nee, het zal nauwelijks... (op dat ogenblik slaat de klok op de schoorsteen 4 maal)

YVONNE: (neemt hem het woord af) Wacht! (ze luisteren allebei, Lucien met een vertrokken gezicht. Als de klok vier keer geslagen heeft, Yvonne met een grijnslach) Tien over vier!

LUCIEN: Hoe? Tien over vier?

YVONNE: Natuurlijk. Die klok loopt tien minuten achter!

LUCIEN: Dat kan niet! Ze loopt op kattedarmen! Daarnet, toen ik langs het station van Saint-Lazare passeerde...

YVONNE: Jaja! Je wilt zeggen dat het toen precies middernacht was!

LUCIEN: Middernacht... nee, maar...

YVONNE: Maar jawel! Maar jawel! We kennen dat al lang! Als de venten in andermans bed gaan slapen lopen de horloges van hun vrouwen altijd op kattedarmen!

LUCIEN: (naar het bed toe) Ach, wat overdrijf je toch! In andermans bed slapen nu al! (gaat aan het voeteinde van het bed zitten) En daarbij, 't was afgesproken dat ik laat zou thuiskomen. Omdat ik naar het bal in Quat'Z'arts ging. Ik kon er toch niet weggaan voor het begon?

YVONNE: (zonder tegenspraak te dulden) Je had er beter aan gedaan er helemaal niet naartoe te gaan! Is daar je plaats? Wat moeten ze wel niet gedacht hebben in Quat'-Z'arts? Als ze je zagen? Een getrouwde vent?

- LUCIEN: (heeft sinds hij binnengekomen is zijn paraplu nog niet gelost. Tekent er figuren mee op het tapijt zoals men doet met een stok in het zand.) Oh, ik verzeker je dat ze zich om mij niet bekommerd hebben!
- YVONNE: (Geeft heb bruusk, van onder de dekens een duw met haar knie in zijn heupen) Maar let toch op wat je doet!
- LUCIEN: (Door de stoot van het bed opgesprongen) Wat?
- YVONNE: Je paraplu! Je zet mijn tapijt onder water!
- LUCIEN: (Buigt instinctief het hoofd om de schade vast te stellen zodat het water uit de rand van zijn hoed gutst) Ik?
- YVONNE: En je hoed! Hij druipt!
- LUCIEN: (volledig verbaasd, gaat naar de deur om zijn paraplu en zijn hoed in de vestibule te leggen) Oh! Pardon!
- YVONNE: Zelfs niet merken dat hij alles ondergiet!
- LUCIEN: (terwijl hij buitengaat) 't Was per toeval.
- YVONNE: (woedend) Ja! En probeer nog geestig te zijn ook! (Lucien is opnieuw op de scène gekomen, staat betuurd tussen de deur en de secrétaire. Hij trekt onnozelen aan de uiteinden van zijn sjaal om hem vanonder zijn kraag te krijgen. Yvonne bekijkt hem mewarig.) Ach nee! Hoe potsierlijk!
- LUCIEN: 't Komt door de regen.
- YVONNE: Ja, och! Wat zie je er lief uit! Kijk 's aan, die kousen! Hoe kom je daaraan!
- LUCIEN: (deerniswekkend) Van de afdeling witgoed.
- YVONNE: Ach, wel, je kunt er mee teruggaan! Ohlalalalalala! (bruusk) Maar trek toch je jas uit! Je bent toch niet van plan er mee in bed te kruipen?
- LUCIEN: (onderworpen) Je hebt gelijk. (Hij keert de rug naar het publiek, trekt zijn jas uit en legt hem over de stoel rechts van de deur. Hij trekt vervolgens met een brede zwaai zijn degen en gaat die tegen de schouw zetten.)

YVONNE: Natuurlijk heb ik gelijk! (kijkend naar Lucien die naar het midden van de scène komt, een rilling krijgt - op kwellende toon) Wat heb jij, zeg?

LUCIEN: (doet met het hoofd teken dat het niets is, dan) Ik heb kou.

YVONNE: (Spottend) Ah! Je hebt kou! En zou ik je nu moeten beklagen?

LUCIEN: (met een beweging van ongeduld) Maar nee! Je vraagt me wat en ik antwoord, dat is al!

YVONNE: En, wel, dat zal je leren feestvieren! (als ze Lucien ziet met de rug naar de haard, de handen naar het vuur houdend en één voor één de voeten opheffend naar de haard - met medelijden) Wat sta je daar voor de schouw?

LUCIEN: (simpelweg) Ik probeer me een beetje op te warmen.

YVONNE: De haard brandt niet.

LUCIEN: (herhaalt machinaal) De haard brandt... Hein? (werpt een blik op de haard) Ach! Ja zeg! Uit gewoonte, weet je? Als hij brandt, ja dan... gewoonlijk ja... zie je, onbewust...!

YVONNE: Sssssssse!

LUCIEN: En 't is vriendelijk van jou om mijn illusies weg te nemen! Ik begon al warm te krijgen!

YVONNE: Jij krijgt het warm van illusies? Wel, goed! In 't vervolg, beste... als je 't warm wilt hebben!

LUCIEN: (geprikeld, schouderophalend, naar achteren) Ach, foert!

YVONNE: (herbegint) Nee! Te weten dat we amper twee jaar getrouwd zijn, en meneer laat zijn vrouw al achter om naar het bal in de Quat'-Z'arts te trekken!

LUCIEN: (Gekweld) Luister, alsjeblief! Ik ban moe en als je wilt kun je morgen een scène maken!

YVONNE: Oh! Ik maak geen scène, ik stel vast!

LUCIEN: (een beetje naar voren) Als je niet kunt begrijpen dat een man als hij niet wilt vastroesten andere dingen moet leren kennen, alles moet kunnen zien, om zijn geest te vormen...!

YVONNE: (Met diepe minachting) Ach, nee! nee! Hoor dat eens aan! Je bent kassier in de Galeries Lafayette! Het bal van de Quat'-Z'arts zal je daarbij nogal van dienst zijn!

LUCIEN: Ik ben geen kassier! Ik ben schilder!

YVONNE: (Schouderophalend) Jij, schilder? Je kladdert met verf!

LUCIEN: (Geërgerd) Ik kladder met verf?

YVONNE: Zeker! Zolang je niks verkoopt kladder je met verf!

LUCIEN: Nee, ik verkoop niks! Natuurlijk verkoop ik niks! Mijn droevig ongeluk! Ik verkoop niks... omdat er niemand iets koopt! Dat is al!

YVONNE: Je hebt ooit eens één ding geschilderd!

LUCIEN: (gelukkig om de toegeving) Ah!

YVONNE: Mijn badkuip... in zilvermenie.

LUCIEN: (geërgerd, naar de schouw) Oh! Dat is grappig! Oh! dat is geestig! Doe maar op! (terug naar het bed) Dat belet niet dat ik meer kunstenaar ben dan je zou geloven! En als kunstenaar is het heel normaal dat ik de artistieke sensatie opzoek!

YVONNE: (schouderophalend) Komaan, komaan! Zeg gewoon dat je sensatie zoekt. Daar houdt het op! En zwijg alsjeblief over kunst!

LUCIEN: (houdt op met discussiëren) Ach, zeg! Als je persé wilt! (Hij gaat naar de spiegel waar hij zijn jabot begint los te maken)

YVONNE: (Werpt de dekens van zich af) Nee, maar... (Ze springt het bed uit en loopt op blote voeten naar Lucien. Dan, als ze hem naar zich toe gekeerd heeft) Nee, maar noem er mij eens één? Als ik persé wil? Noem mij eens één van jouw artistieke sensaties?

LUCIEN: Maar natuurlijk!

YVONNE: (op snedige toon) Dat is geen antwoord! Noem er 's één? (gaat naar achter)

LUCIEN: (volgt haar) Ik heb maar te kiezen! Wel, neem bijvoorbeeld de intrede van Amphitritis! (neemt haar ten voeten uit op met een kleinerende glimlach) Je weet waarschijnlijk niet eens wie of wat dat is, Amphitritis?

YVONNE: Oh, nee zeker! Ik zou niet weten wat dat is! Dat is een ontsteking van de darmen!

LUCIEN: (verbaasd) Wat?

YVONNE: Zeker!

LUCIEN: (Proestend) Een ontsteking van de darmen! De godin van de zee!

YVONNE: (verbluft) Ah? (kregelig) Welja, wat? Ik verwar. Ik verwar met enteritis!

LUCIEN: Dat lijkt er helemaal niet op!

YVONNE: Wat dan? Men kan zich vergissen.

LUCIEN: Ja, en dan, als gans die stoet aankomt, dat! Dat is een artistieke sensatie! Een prachtig model helemaal naakt, in een parelmoeren schelp, gedragen door zee-goden en sirenen!

YVONNE: (gebeten) Een naakte vrouw?

LUCIEN: Helemaal naakt!

YVONNE: 't Is wat moois!

LUCIEN: En, wel, juist! Daarin vergis je je! Er komt daar niks bij zien wat niet door de beugel zou kunnen.

YVONNE: Ja? Goed! Ik zou dat eens moeten doen! (al pratend gaat ze vooraan rechts en klimt in haar bed)

LUCIEN: (armen ten hemel) Ach, verduiveld! Natuurlijk, jij! 't Is onnozel wat je daar zegt!

YVONNE: (op haar achterste in haar bed) Enfin! Wat wil je! Een zaak kan door de beugel of ze kan er niet door!

LUCIEN: En bij zo'n model kan ze er door! Een figuur! En borsten, ah! Zoals ik er nog nooit gezien heb!
(gaat naar de schouw)

YVONNE: (maakt een buiging met het hoofd, dan, genepen) Dank je vriendelijk!

LUCIEN: (zich omkerend, verbluft) Wat?

YVONNE: Je bent weer eens beleefd.

LUCIEN: (ogen ten hemel, dan) Vooruit, goed! Je neemt het weer eens verkeerd op. Ik zeg dat niet voor jou! Die van jou zijn best aardig! Enfin, maar alles bij mekaar zijn het geen modelborsten! (terug naar de schouw om zijn jabot los te maken)

YVONNE: Ah? Echt? (werpt de dekens van zich af, springt uit het bed om zich op Lucien te storten. Onderweg knoopt ze haastig de linten van haar hemd los) En... en... (bij Lucien gekomen doet ze hem draaien) Wat heb je er op aan te merken, hein? Wat heb er er op aan te merken? (Rug naar het publiek, gezicht naar Lucien die voor haar staat. Ze houdt met beide handen het hemd breed open)

LUCIEN: (volledig verbaasd door deze onverwachte onstuimigheid) Hein? Maar ik weet niet... Wel, zie, daar bijvoorbeeld, daar... (hij duidt een plaats aan op de borst van Yvonne)

YVONNE: (slaat hem op zijn hand en springt achteruit) Genoeg! Ik verbied je van er aan te komen! Kom aan die van die vrouw, als ze beter zijn dan die van mij!

LUCIEN: Och! Wat ben jij toch onnozel!

YVONNE: (herbegint) Vooruit, vooruit! Spreek op! Wat heb je er op aan te merken?

LUCIEN: (gedrukt tussen de rechterkozijn van de linkerdeur en Yvonne, die letterlijk op hem geplakt staat) Oh, niet veel! Langs onder zijn ze zelfs heel mooi! Zo, zie je, ik ben bellijk! Maar langs boven, spijtig. Ze zijn een beetje ingevallen! Ze...

YVONNE: (verontwaardigd) Ingevallen?

LUCIEN: (Met een handbeweging duidelijk makend) Wel... ze zijn een beetje... kapstok.

YVONNE: (maakt snel de linten weer vast) Kapstok! Een beetje kapstok! Dat is te veel! (Ze neemt Lucien snel bij de linkerarm en doet hem naar het midden van de scène tolleren)

LUCIEN: (begrijpt niet wat er gebeurt) Nee toch, wat?

YVONNE: (die terstond de deur geopend heeft, roepend) Annette!
Annette!

ANNETTE: (Slaperig) Hoon?

YVONNE: Annette, sta op!

LUCIEN: (verstomd) Annette?

YVONNE: Hoor je wat ik zeg?

ANNETTE: (°) Madame?

YVONNE: Vooruit, opstaan!

ANNETTE: Ja, madame.

LUCIEN: Hoezo? Annette? Ligt Annette op mijn kamer?

YVONNE: (passeert voor hem op de bank bij het bed te gaan zitten) Ja, wel? Ja, wat? Annette, ja! Annette!

LUCIEN: Ach, wel! Dat is kras! Laat jij de meid tegenwoordig al in mijn bed slapen?

YVONNE: Nee, maar had ik hier misschien alleen moeten blijven, in het appartement? Terwijl jij op trot was? Ah nee, bedankt! (leunt met de linkerelleboog op de koperen baar van de beddeplank) Ik ben bang alleen!

LUCIEN: Dat is het toppunt! De meid in mijn bed! En waar moet ik dan slapen?

YVONNE: Ah, daar natuurlijk! (wijst op de linkerkamer)

LUCIEN: Bij de meid?

YVONNE: Wat de meid? Wat de meid! Nu je thuis bent kan Annette terug boven gaan slapen en dan kun jij in je bed.

LUCIEN: Nooit van mijn leven! In haar lakens zeker!

YVONNE: Maar het zijn haar lakens niet! 't Zijn die van jou!

LUCIEN: Maar zij heeft erin geslapen! Dat is voor mij genoeg!

YVONNE: (staat op en kruipt terug in bed) Och, natuurlijk!
Als het er op aan kwam te slapen in de lakens van een model! Dan zou je minder gedégoûteerd zijn!

LUCIEN: (lichtjes dartel) Wel, dat valt te bezien.

YVONNE: (op de knieën in het bed. Schudt al pratend de kus-sens op, keert zich tot hem op zijn blije uitroep)
Wat heb ik gezegd! (kruipt op haar knieën naar het midden van het bed) Dat zou je liever hebben, hé?

(Op dezelfde wijze naar het bed einde) Dat zou je liever hebben, hein? Geef toe! Zwijn! (legt zich te slapen)

LUCIEN: (woedend) De pot op! (naar de schouw toe)

(°) In het origineel praat Annette met een Elzasser accent, een mengsel van Frans en Duits. Men zou haar een dialect kunnen laten spreken of een meer volkse taal. Dtrikt noodzakelijk is dat echter niet.

